

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
Asemapäällikönkatu 1 00520 Helsinki
puh. 010 279 2720
tyopajayhdistys@tpy.fi

TEM/949/03.01.01/2017

Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle:

Luonnoksista HE laeiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta ym. sekä laiksi kotoutumisen edistämisestä

TPY suuntaa lausuntonsa tähän kokonaisuuteen

I. Esitys sisältää kolme uutta lakiehdotusta:

1. lakiehdotus: laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista
2. lakiehdotus: laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta
3. lakiehdotus: laki yksityisistä rekrytointipalveluista.

Seuraavat voimassa olevat lait kumottaisiin:

- laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012)
- laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (1369/2014)
- laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (7/2014)
- laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (9/2013)
- laki sosiaalisista yrityksistä (1351/2003).

Lisäksi muutettaisiin työttömyysturvalakia ja eräitä muita lakeja.

II. Esitys laiksi kotoutumisen edistämisestä

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi kotoutumisen edistämisestä, joka korvaisi voimassa olevan lain (1386/2010).

TPY:llä ei ole erityistä lausuttavaa tähän pyyntöön

TAUSTATIEDOT**1) * Vastaajataho**

- kunta
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- julkisomisteinen yhtiö
- ministeriö
- ELY-keskus
- TE-toimisto
- aluehallintovirasto (AVI)
- muu valtion viranomainen
- järjestö
- joku muu, mikä

2) * Vastaajatahon virallinen nimi

Valtakunnallinen työpajajhdistys ry

1. Laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista

Ehdotetun julkisia rekrytointi- ja osaamispalveluja koskevan lain keskeisenä sisältönä olisi työnhakijan palveluprosessin määrittely (2 luku) sekä niiden rekrytointi- ja osaamispalveluiden määrittely, joita jokaisessa maakunnassa olisi oltava tarjolla (3 luku). Rekrytointipalveluna maakunnan tulisi välittää tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, antaa rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa sekä yhteen sovittaa työtilaisuuksia ja työnhakijoita. Osaamispalveluna maakunnassa tulisi olla tarjolla ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Maakunta voisi lisäksi järjestää muita rekrytointia ja työnhakua tukevia sekä osaamista kehittäviä palveluja. Muista palveluista määriteltäisiin tarkemmin ainoastaan työkokeilu (4 luku). Muutoin palveluiden sisältöä ei määriteltäisi.

3) 1 luku Yleiset säännökset, kommentit:

1 §: Laki on osa suurempaa alueiden kehittämisen ja kasvupalvelulakien kokonaisuutta, mikä tulee esiin lain soveltamisalaa määriteltäessä. Sen sijaan tämän lain tarkoitus tai sille asetetut tavoitteet jäävät esityksen perusteella epäselväksi. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset -osiossa (s. 65) lain tavoitteena pidetään mm. asiakaslähtöisten palveluiden järjestämistä maakunnan olosuhteet ja asiakkaiden tarpeet huomioon ottaen. Luonnoksessa korostuvat lähinnä palveluprosessin sekä rekrytointi- ja osaamispalveluiden määrittämisen vähimmäisvaatimukset järjestäjän näkökulmasta. Luonnoksen taustoituksessa esiin nostettu asiakaslähtöisyyden lähtökohta tai uusien innovatiivisten palveluiden mahdollisuudet eivät sen sijaan tule esityksestä suoranaisesti esille. Jos lailla pyritään aidosti asiakaslähtöisyyteen, tämä tavoite tulisi lakiin myös kirjata.

2 §: Esityksessä oleva määritelmälista on verrattain suppea, kun ottaa huomioon, että laissa uudelleen nimetään ja määritellään jo vakiintuneita te-palveluita. Esityksen tekstissä on huojuntaa esimerkiksi uuden kasvupalvelukoulutuksen ja OKM:n hallinnonalan vastuulla olevan työvoimakoulutuksen ja niiden sisältöjen välillä, eikä näiden palveluiden keskeinen ero tule riittävän selkeästi määritellyksi. Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa määritelty työvoimakoulutus nousee palveluna esiin vasta lain viidennessä luvussa työllistämismääräyksen kohdalla, vaikka sen toteuttaminen on mahdollinen myös osaamispalveluna. Lisäksi

lain 13 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 102) todetaan, että maakunta tekee opiskelijavalinnat työvoimakoulutukseen, mutta tämä velvoite ei ilmene varsinaisesta lakitekstistä tässä tai muussa pykälässä. 16 §:ssä on kirjattuna vain maakunnan tehtävät kasvupalvelukoulutusten opiskelijavalinnoissa.

Esityksessä määritellään palveluntuottaja, joita maakunnallisissa kasvupalveluissa olisivat yksityisoikeudelliset yhteisöt, säätiöt tai yksityiset elinkeinonharjoittajat. Nämä palveluntuottajat maakunta valitsisi kilpailutuksen tai hyväksymismenettelyn kautta. Kunta ei voisi tuottaa maakunnallisia kasvupalveluja muuten kuin yhtiöittämällä toimintansa. Kuntien yhtiöittämisvelvoite maakunnallisten kasvupalvelujen sekä maakuntien järjestämistä vastuulle siirtyvien sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa koskee lähes 70 prosenttia työpaikoista. Yleisin toimenpide työpaikoilla on kuntouttava työtoiminta, jonka toteuttaminen jatkossa kunnallisilla työpaikoilla edellyttäisi tulevan järjestäjä-tuottaja-mallin linjausten mukaisesti toiminnan yhtiöittämistä. Kunnallisesta työpajatoiminnasta suurin osa on nuorisotoimen tai muun kunnan muun hallintokunnan alle sijoitettavaa nuorten työpajatoimintaa, jonka tavoitteista ja tehtävistä säädetään nuorisolaissa, ja sillä on myös muita, kuin työllistymistä edistäviä tavoitteita. Tämän toiminnan yhtiöittämistä ei voi pitää tarkoituksenmukaisena vaihtoehtona. TPY katsoo, että kunnilla pitää jatkossakin olla mahdollisuus tuottaa palveluja vaikeassa työmarkkina-asemassa oleville. Mikäli kunnat palveluntuottajana rajataan ulos pakottamalla ne yhtiöittämään toimintonsa, nuorten työpajatoimintaa joudutaan ajamaan alas laajassa mittakaavassa. Lisäksi yhdistysten kunnilta saamien toiminta-avustusten kohtalo on epävarma.

Tämän ohella TE-hallinnon toimenpiteiden ja niiden resurssien kohdistaminen lähes yksinomaan yrityksiin jättää erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevat vaille te-palveluja. Julkisten kasvupalveluiden tuottaminen pääasiassa markkinaehtoisesti sisältää useita riskejä vaikeasti työllistyvien kannalta. On yleensäkin epävarmaa, muodostuuko kyseisen ryhmän palveluihin markkinoita, ja jos, niin millä aikataululla. Kasvupalveluyritykset ovat tuskin kiinnostuneita vaikeasti työllistyvien ryhmästä, erityisesti mikäli niihin liittyvät hankinnat ovat tulosperusteisia. Kasvupalveluyritykset todennäköisesti valikoivat asiakkaihin helpommin työllistyvät. Vaikka ns. kermankuorinta pyritään estämään, on se silti todennäköistä markkinaehtoisesti tuotettavissa palveluissa. Seurauksena merkittävä osa vaikeasti työllistyvistä tulee putoamaan kokonaan palveluiden ulkopuolelle.

4) 2 luku Työnhakijan palveluprosessi, kommentit:

TPY katsoo, että esitys siirtää vastuun työttömyydestä työnhakijalle. Esityksen mukaan työnhakijan palveluprosessi tulee olemaan pääosin sähköinen, joka edellyttää työnhakijalta oma-aloitteisuutta, itseohjautuvuutta sekä kykyä ja mahdollisuutta käyttää sähköisiä palveluita. Sen sijaan työllistymisen tueksi tarjottavia palveluita, kuten ohjausta ja neuvontaa ollaan esityksen mukaan karsimassa radikaalisti. Palveluiden järjestäminen erityisesti vaikeimmin työllistyvien ryhmien osalta jää pitkälti maakuntien harkinnan varaan, kun maakuntaa velvoittavia pykälä on tarjolla lähinnä nykyisten te-palveluiden ykkös- ja kakkoslinjan asiakkaille. TPY katsoo, että esitys jättää kasvokkaista, tiiviimpää ja yksilöllistä tukea työllistymiseensä tarvitsevat käytännössä huomiotta, ja samalla kohdistaa heihin tiukkenevia veloitteita. Tämä tulee käytännössä puottamaan runsaasti vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia rekrytointi- ja osaamispalveluiden ulkopuolelle.

Työnhakuprosessi esitetään aloitettavaksi sähköisesti. Ensimmäinen palvelutarpeen arviointi, joka tapahtuisi kahden viikon kuluessa työnhaun aloittamisesta, kuten mahdollisesti myöhemmät 3 kk:n välein tapahtuvat kontaktointit olisivat myös pääsääntöisesti digitaalisia. Työnhaun aloittaminen olisi erikseen pyydettyä mahdollista maakunnan toimipisteissä, mutta esityksestä ei käy ilmi, mikä taho ja millaisella frekvenssillä tästä kasvokkaisesta palvelusta vastaisi. Tämä aiheuttaa maakuntien välisiä eroja, mikä saattaa eri alueiden työnhakijat eriarvoiseen asemaan jo palveluprosessin käynnistämässä.

Esityksen kirjaukset sähköisestä palveluprosessista sekä aktiivista työnhakua koskevat säännökset ja työnhaun raportointivelvollisuus seitsemän päivän välein ovat kaikin tavoin kohtuuttomia. Ne eivät huomioi työnhakijoiden yksilöllisten tilanteita tai käytännön haasteita, kuten haja-asutusalueiden huonoja tieto- ja muita liikenneyhteyksiä sekä maakunnallisia eroja tarjolla olevista työpaikoista. Esityksen mukaan vain painavista syistä voidaan hyväksyä muu kuin verkossa tehty ilmoitus, mutta esityksestä ei käy ilmi, mitkä syyt

katsotaan painaviksi tai mitkä tavat ilmoituksen tekemiseen olisivat hyväksyttäviä. TPY huomauttaa, että tässä vaiheessa sähköisen asiointijärjestelmän toimivuudesta ei ole saatavilla luotettavaa näyttöä.

Esityksestä nousee kautta linjan esiin voimakas oletus siitä, että kaikki työnhakijat pystyvät tai osaavat käyttää uutta sähköistä järjestelmää sekä kykenevät itsenäisesti edistämään omaa työllistymistään. Sähköisten palveluiden ohella esityksen edellyttämien palveluiden valinnanvapauden on todettu useissa yhteyksissä soveltuvan huonosti heikossa työmarkkina-asetuksessa oleville. 6 §:n esitys, että työnhaku päättyy, mikäli työnhakija ei käytä valinnanvapauttaan tietyn määräajan puitteissa, on heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien kohdalla kohtuuton.

Työttömyyden taustalla voi olla moninaisia tekijöitä, kuten tunnistamattomia oppimisvaikeuksia tai muita erityisen tuen tarpeita, joita ei voida tunnistaa sähköisesti, ja joista työnhakija ei välttämättä itsekään ole tietoinen. Kaikilla ei myöskään ole riittäviä taitoja sähköiseen asiointiin. Tästä syystä kasvokkaista palvelutarpeen arviointia tulee olla saatavilla riittävästi, ja palvelun on toteuduttava lähipalveluna ja matalalla kynnyksellä.

Luvussa säädetään monialaisesta palvelutarpeen arvioinnista ja palvelujen yhteensovittamisesta, joita ajatellaan tehtävän nykyisten aikarajojen puitteissa. Erityisesti nuorten kohdalla aikarajat on todettu liian pitkiksi, sillä jo kolmen kuukauden työttömyys voi johtaa pysyvämpään syrjäytymiseen työmarkkinoilta. Mahdollisuus monialaisen palvelutarpeen ja eri palvelujen yhteensovittamiseen tulisi toteuttaa jo asiakkuuden alkumetreillä. Tarpeen monialaiseen palveluun ei tulisi perustua kategorisiin aikarajoihin, vaan työttömän yksilölliseen tilanteeseen. Esitetyt aikarajat muodostuvat usein palveluiden standardiksi. TPY korostaa, että vaikuttavan ja tuloksellisen palveluprosessin kannalta on olennaista, että palvelutarpeen arviointi tapahtuu varhain, ja jokaiselle tarjotaan hänen tilanteensa kannalta tarkoituksenmukaisin palvelu. Henkilökohtainen palvelutarvearvio sekä monialaisen palvelutarpeen arvio tulee olla saatavilla monikanavaisesti niin, että kunkin tilanteen ja taitojen mukaisesti on saatavilla työnhakijalle soveltuvin tapa.

Työpajat ja etsivä nuorisotyö vastaavat monissa kunnissa tätä nykyä kohderyhmänsä palvelutarpeen arvioinnista ja palveluohjauksesta. Työpajoille ohjautumisen prosessi on kuitenkin monin paikoin hidastunut ja jopa pysähtynyt kun TE-palveluita on siirretty verkkoon. TPY toivoo, että tähän saakka sähköisistä palveluista saadut kokemukset huomioidaan tiiviimpää ja yksilöllistä tukea tarvitsevien palveluprosessin suunnittelussa ja että työpajojen toimintaedellytykset turvataan uudistuksessa. Sen lisäksi, että työpajat tarjoavat palveluja heikossa työmarkkina-asetuksessa oleville, on niillä merkittävä rooli palvelujen yhteensovittamisessa kunnan ja maakunnan yhdyspinnalla sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä, joka on kuntien ja maakuntien yhteinen tehtävä.

5) 3 luku Rekrytointi- ja osaamispalvelut, kommentit:

Rekrytointi- ja osaamispalveluista säädetään maakunnille pakollisina palveluina rekrytointipalvelut eli työnhakijapalvelut sekä osaamispalvelut, jotka koostuvat ammatinvalinta- ja uraohjauspalveluista sekä uusista, ei-tutkintotavoitteisista kasvupalvelukoulutuksista. Luku jättää kaikki muut työnhakijalle tarjottavat palvelut, kuten osaamis- ja ammattitaitokartoitukset, työnhaun valmennuksen ja työhönvalmennuksen ja muun osaamisen kehittämiseen tähtäävän valmennuksen järjestämisen sekä työvoimakoulutuksen ja omaehtoisen opiskelun mahdollistamisen ja palkkatuen käytön maakuntien itsenäisen harkinnan varaan. Lisäksi esitys poistaa palveluihin liittyvistä korvauksista työolosuhteiden järjestelytuen, harkinnanvaraisen kulukorvauksen, työllisyyspoliittisen avustuksen sekä kunnan lisätuen, jotka kaikki kohdistuvat pääsääntöisesti vaikeasti työllistyvien työllisyyden edistämiseen.

Esityksessä palveluiden järjestämishdoista ei säädellä työkokeilua lukuunottamatta. Sen sääntely vastaisi pääsääntöisesti sitä koskevaa nykyistä säätelyä, joskin työkokeilua ohjaavaa normistoa voidaan käyttää myös muiden työpaikoilla toteutuvien palveluiden kohdalla.

Palveluiden järjestämisessä oleva liikkumavara houkuttelee mahdollisesti elinvoimaisia ja dynaamisia maakuntia. Sen sijaan perustuslakiin perustuvien sote-palveluiden toteuttamisen kanssa tiukilla olevat ja väestön ikääntymisen kanssa kamppailevat maakunnat jättänevät yleiskatteellisen rahoituksen myötä toteuttamatta kasvupalveluista kaiken, mikä ei ole lakisääteistä. Nämä alueet kamppailevat usein myös muuta maata vaikeamman työttömyyden kanssa. Tämä tulee lisäämään alueellista epätasa-arvoa ja se vaarantaa työttömien yhdenvertaisuuden ja palveluiden saatavuuden valtakunnallisesti.

Käytännössä eniten tukea työllistymiseen tarvitsevien palveluista ei enää säädettäisi laissa lainkaan. TPY katsoo, että laissa pitäisi määritellä tarjottavia palveluja myös tälle kohderyhmälle. Muutoinkin palveluiden tarkempi määrittely olisi keskeistä heikossa työmarkkina-asemassa olevien sekä nuorten palvelujen turvaamisen kannalta. Mikäli heille suunnattuja palveluja ei määritellä riittävällä tasolla, niitä tuskin myöskään kaikissa maakunnissa järjestetään.

6) 4 luku Työkokeilu, kommentit:

TPY pitää hyvänä sitä, että työkokeilusta säädettäisiin jatkossakin. Työkokeilu on työpajojen toiseksi yleisin toimenpide, joskin sen käytössä on alueellisesti merkittäviä eroja. Edelleen yksi suurimmista käytännön ongelmista on vastavalmistuneiden poluttaminen työmarkkinoille alueilla, joissa avoimia työpaikkoja on vähän tarjolla. Työhön ei ole esityksessä tarjolla soveltuvia toimenpiteitä. Kuuden kuukauden odottelu työkokeiluun pääsemiseksi on kohtuuton ja siksi moni ajautuu toimenpiteen puuttuessa kuntouttavaan työtoimintaan, mitä ei voi pitää inhimillisesti eikä yhteiskunnallisesti millään tavoin kestäväenä ratkaisuna.

Esityksessä oleva työkokeiluehtojen soveltaminen muuhun työpaikalla tapahtuvaan ei-työsuhteiseen työkentelyyn ei tarjoa välineitä tämän ryhmän auttamiseksi. Edellytyksenä ovat edelleen työkokeilun tavoitteet eli ammatinvalinnan ja uravaihtoehtojen selvittäminen sekä työmarkkinoille paluun tukeminen. Ehdosta kumpikaan ei toteudu vastavalmistuneiden kohdalla. TPY pitää tästä syystä perusteltuna nyt julkiin työvoima- ja yrityspalvelulakiin sisältyvää määräaikaista rekrytointikokeilun sisällyttämistä käsillä olevaan esitykseen.

7) 5 luku Työllistämismääräykset, kommentit:

ei kommentoitavaa

8) 6 luku Erinäiset säännökset, kommentit:

ei kommentoitavaa

9) 7 luku Voimaantulo, kommentit:

ei kommentoitavaa

2. Laki alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta

Alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta annettavalla lailla on tarkoitus siirtää maakunnan liittojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten rahoitustehtäviä perustettaville maakunnille ja Uudenmaan kuntayhtymälle. Lisäksi laissa olisi tarkoitus säätää eräistä ministeriöiden myöntämistä tuista. Laki koskisi sekä kansallista varoista että Euroopan unionin varoista myönnettäviä tukia. Tukimuodot pysyisivät pitkälti nykyisen kaltaisina ja suurin muutos koskisivatkin tukea myöntäviä tahoja, joita olisivat yleensä maakunnat.

10) 1 Luku Yleiset säännökset, kommentit:

TPY kiinnittää huomionsa niihin tukiin, joista ehdotetussa laissa ei olisi säännöksiä. Työllisyyspoliittisesta avustuksesta ja kunnan lisätuesta luopuminen tarkoittaa merkittävää resurssien vähenemistä pitkäaikais-työttömien ja nuorten työllisyyden hoitoon. Erityisesti kolmannella sektorilla on ollut merkittävää työllisyyspoliittisella avustuksella tuettua toimintaa, kuten SPR:n kierrätystoiminta. Avustuksen lakkauttaminen heikentää entisestään kolmannen sektorin työllistämismahdollisuuksia ja rajaa näin vaikeimmin työllistyvien sekä haja-asutusalueiden ihmisten mahdollisuuksia saada tukea työllistymiseensä. Työllisyyspoliittiseen avustukseen käytetyt resurssit tulisi jatkossakin kohdentaa korvamerkittynä rahoituksena heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluihin.

Kunnan lisätuen lakkauttaminen vahvistaa osaltaan sitä suuntausta, että kuntien nykyään merkittävää panostusta työllisyydenhoitoon rajataan maakuntaudistuksen myötä radikaalisti.

11) 2 Luku Yritykselle myönnettävät tuet, kommentit:

ei kommentoitavaa

12) 3 Luku Voittoa tavoittelemattomalle oikeushenkilölle myönnettävät tuet kehittämis- ja investointitoimintaan, kommentit:

ei kommentoitavaa

13) 4 Luku Palkkatuki, kommentit:

16 §: Palkkatuen myöntämisen edellytyksistä säädettäisiin, että palkkatuen myöntäminen alle 12 kuukautta työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen edellyttäisi, että henkilön työttömyys ilman palkkatuen myöntämistä pitkittyisi ja kestäisi todennäköisesti yli 12 kuukautta. Työttömyyden pitkittymisen arvioinnissa käytettäisiin apuna asiakastietojärjestelmän profilointityökalua ja muuta asiakkaasta käytettävissä olevaa tietoa. TPY huomauttaa, että kyseisen profilointityökalun on todettu ennustavan työttömyyden pitkittymistä huonosti nuorten ja maahanmuuttajien kohdalla, joten näiden ryhmien kohdalla työttömyyden pitkittymisen arviointi tulisi tehdä ensisijaisesti muun käytettävissä olevan tiedon perusteella.

17 §:ssä säädetään työnantajaan liittyvän palkkatuen edellytyksistä. Palkkatukea voidaan myöntää mm. kunnalle ja kuntayhtymälle. Epäselväksi jää, mikä on ao. säännöksen suhde työsopimuslain 13 luvun 6 §:ään (29.12.2016/1458), jossa säädetään säännösten pakottavuudesta seuraavaa:

Sopimus, jolla vähennetään työntekijälle tämän lain mukaan tulevia oikeuksia ja etuja, on mitätön, ellei tästä laista muuta johdu.

Edellä 2 luvun 5 §:ssä, 5 luvun 2 §:ssä sekä 6 luvun 6 §:ssä säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden estämättä:

1) kunta saa palkata työsuhteeseen täyttääkseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä säädetyn työllistämisvelvoitteen, ei kuitenkaan tehtävään, josta se on samaan aikaan lomauttanut työntekijänsä tai josta se on antanut työntekijälleen lomautusilmoituksen;

2) yhdistys tai säätiö saa ottaa palvelukseensa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän henkilön;

3) kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö saa ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun palkkatuettuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa.

Edellä 5 luvun 2 §:ssä säädetyn estämättä kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö voi ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun työkokeiluun henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa.

Säännös on tullut voimaan 1.1.2017. TPY katsoo, että em. työsopimuslain mukainen kuntia koskeva poikkeus tulee säilyttää myös jatkossa.

14) 5 Luku Tuen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen, kommentit:

ei kommentoitavaa

15) 6 Luku Tuen palauttaminen ja takaisinperintä sekä maksatuksen lopettaminen, kommentit:

ei kommentoitavaa

16) 7 Luku Euroopan unionin rakennerahastoja koskevat erityissäännökset, kommentit:

ei kommentoitavaa

17) 8 Luku Erinäiset säännökset, kommentit:

ei kommentoitavaa

18) 3. Laki yksityisistä rekrytointipalveluista. Kommentit:

ei kommentoitavaa

19) 4. Laki sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta. Kommentit:

Laki sosiaalista yrityksistä ei lakiesityksen perustelujen mukaan ole odotetulla tavalla täyttänyt laille sitä säädettäessä asetettuja tavoitteita ja lakia esitetään lakkautettavaksi.

Suomessa laki sosiaalista yrityksistä laadittiin aikanaan siitä perusajatuksista, että sosiaalinen yritys on kuin mikä tahansa voittoa tavoitteleva yritys, paitsi että pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten yhteinen vähimmäisosuus yrityksen työvoimasta oli säännelty. Länsi-Euroopassa sosiaalisten yritysten sääntelyssä on pääsääntöisesti lähtökohtana toiminnan yhteisöllinen luonne, eikä niiden keskeinen tavoite ole taloudellisen voiton tavoittelu. Kansainvälistä vertailua on tehty ennen lain voimaantuloa 2004, eikä sen jälkeen tapahtunutta kansainvälistä sosiaalisten yritysten konseptien kehittymistä ole lainsäädännön kehittämismielessä ole aktiivisesti seurattu.

Mikäli laki sosiaalista yrityksistä nyt lakkautetaan, eivät yhtiömuotoiset sosiaaliset yritykset voi jatkaa sitä nimenomaista tehtävää, joka niillä sosiaalisina yrityksinä on, eli työllistää suhteessa henkilöstömääräänsä merkittäviä määriä pitkäaikaistyöttömiä ja osatyökykyisiä, sillä tavallisissa yrityksissä voi TEM:stä saadun linjauksen mukaan olla palkkatukityöllistettyjä korkeintaan 20 % koko työvoimasta. Lain lakkauttaminen siis käytännössä tarkoittaisi, että osakeyhtiöt eivät voisi jatkaa sitä vaikeasti työllistyvien työllistymisen edistämistä tehtävää, johon ne sosiaalisina yrityksinä tällä hetkellä ovat velvollisia.

Lain lakkauttamisen sijaan tulisikin kehittää sosiaalisten yritysten lainsäädäntöä parhaita kansainvälisiä esimerkkejä soveltaen.

5. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

Työttömyysturvalain keskeisimmät muutokset koskevat työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvien tehtävien siirtämistä TE-toimistoilta työttömyyskassojen, Kansaneläkelaitoksen ja maakuntien hoidettavaksi. Tehtävien siirtämisestä säädettäisiin pääosin 11 – 14 luvussa.

Lisäksi työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää muutettaisiin siten, että keskeistä jatkossa olisi työnhakijan aktiivisen työnhaun seuraaminen. Tätä koskevat säännökset olisivat pääosin 2 a luvussa.

20) 1 luku Yleiset säännökset, kommentit:

3 §:ssa säädetään käytännössä yksinomaan työnhakijalle tulevista velvollisuuksista, ei lainkaan otsikon mukaisista oikeuksista. Säännökset työnhakijan aktiivisesta työnhausta ja siihen liittyvästä raportointivelvollisuudesta ovat kohtuuttomia.

5§:n kohdassa 15 f) työllistymistä edistävien palveluiden lista monipuolinen, joskin se rajaa ulkopuolelle työkyvyn ja -kunnan selvittämiseksi tarkoitetut palvelut. Jatkossa rekrytointi- ja osaamispalveluna, joista maksettaisiin työttömälle kulukorvauksia, ei siis olisi saatavilla lainkaan työkyvyn kartoituksia. Maakuntien järjestämien kasvupalveluihin tulisi voida rakentaa tarkoituksenmukaisia ja todelliselle, selvitetylle palvelutarpeelle perustuvia palvelukokonaisuuksia. On erikoista, jos työkyvyn selvittäminen, jolle muiden palveluiden on tarkoitus rakentua, ei lukeutuisi osaksi rekrytointi- ja osaamispalveluihin.

21) 2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset, kommentit:

ei kommentoitavaa

22) 2 a luku Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely, kommentit:

8 a §: Ehdotettu säännös on uusi ja se korvaisi nykyisen työllistymissuunnitelmien ja niitä korvaavien suunnitelmien toteuttamiseen perustuvan työnhakijoiden aktiivisen työnhaun seurannan. TPY katsoo, että ehdotettavalla säätelyllä siirretään vastuu työllistymisestä työnhakijalle itselleen kohtuuttomien velvoitteiden kera. Samalla lakiesitys karsii radikaalisti työnhaun ja työllistymisen edistämisen tukipalveluista. TPY huomauttaa, että kahdentoista työpaikan hakeminen kolmen kuukauden aikana alueilla ja aloilla, joilla työpaikkoja ei ole tarjolla, on kohtuuton vaatimus ja voi yleisesti johtaa hakemusten tehtailuun ja siihen, etteivät työnantajat pysty huomioimaan kaikkia hakemuksia.

Aktiivisuuteen kannattaminen ilman työllistymisen tukea, neuvontaa ja riittäviä resursseja työllistymistä tukeviin palveluihin on huono yhtälö ja jättää huomiotta heikossa työmarkkina-asemassa olevat. Todennäköinen seuraus on, että yhä suurempi osa jättyy tarkoituksellisesti tai putoaa tukitoimien puutteessa tahtomattaan koko palvelujärjestelmän ulkopuolelle. Nykyisissä työllistymissuunnitelmissa on kehittämisen varaa, mutta ne ovat mahdollistaneet edes jonkinlaisen vuorovaikutteisuuden virkailijan ja työnhakijan välillä, mikä on keskeistä tukea työllistymiseen tarvitseville.

23) 5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset, kommentit:

4 a §: Ehdotetussa lakiesityksessä palkkatukityö kerryttää edelleen vain 75 % työssäoloehtoa. TPY on todennut aiemmissa lausunnoissaan, että palkkatukityön tulisi kerryttää työssäoloehtoa täysimääräisesti.

24) 6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto, kommentit:

ei kommentoitavaa

25) 7 luku Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset, kommentit:

ei kommentoitavaa

26) 9 luku Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu, kommentit:

ei kommentoitavaa

27) 10 luku Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset, kommentit:

ei kommentoitavaa

28) 10 a luku Kulukorvaus, kommentit:

TPY on aiemmissa lausunnoissaan todennut, että 1.1.2017 alkaen omaehtoisesta opiskelusta poistettu kulukorvaus johtaa siihen, että yhä harvemman työpajan valmentautujan ja muiden heikosti toimeen tulevien ihmisten on taloudellisesti mahdotonta hakeutua opiskelemaan. Oikeus kulukorvaukseen omaehtoisen opiskelun ajalta tulisi olla maahanmuuttajien ohella myös muilla.

29) 11 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset, kommentit:

Lakiesitys on lukujen 11–13 osalta puutteellinen, koska lukuja koskevat yksityiskohtaiset perustelut sekä lukujen 11–12 säännösluonnokset puuttuvat.

Esityksessä ehdotetaan, että työ- ja elinkeinotoimistoille nykyisin kuuluvat työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanoon liittyvät tehtävät siirrettäisiin työttömyyskassojen, Kansaneläkelaitoksen ja maakuntien hoidettavaksi. Työttömyyskassa ratkaisisi ansiopäivää rahaa saavien kassan jäsenten ja Kansaneläkelaitos peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavien henkilöiden oikeuden työttömyysetuuteen työvoimapoliittisesti arvioituna moitittavasta menettelystä asetettavia seuraamuksia lukuun ottamatta. Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään liittyvät nykyisin työ- ja elinkeinotoimistoille kuuluvat tehtävät siirrettäisiin maakuntien hoidettavaksi.

TPY katsoo, että työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon tehtävät muutokset ja se, minkä tahon vastuulle siihen liittyvät tehtävät siirretään, edellyttää riittäviä resursseja työttömyysturvaan liittyen tehtävien hoitamiseen ja moitteettomasti toimivaa järjestelmää. Toimeentulotuen siirtäminen KELAA:n ei sujunut ongelmitta ja mikäli KELA:lle siirretään työttömyysturvaan liittyviä tehtäviä, tulee resursointiin ja katkoksitta ja aikataulussa tapahtuvaan päätöksentekoon kiinnittää erityistä huomiota. Samoin tulee toimia maakunnan kohdalla.

30) 12 luku Muutoksenhaku, kommentit:

ei kommentoitavaa

31) 13 luku Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset, kommentit:

ei kommentoitavaa

32) 14 luku Erinäisiä säännöksiä, kommentit:

ei kommentoitavaa

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta**33) Vuorotteluvapaan toimeenpanoon liittyvät tehtävät siirrettäisiin TE-toimistoilta työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle. Lisäksi tehtäisiin vuorotteluvapaasijaista koskevia muutoksia. Kommentit:**

ei kommentoitavaa

Muutoksiin liittyviä muita lakeja:

- **Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta**

ei kommentoitavaa

- **Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

muutosesitykset puuttuvat, ei mahdollisuutta kommentointiin.

- **Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta**

muutosesitykset puuttuvat, ei mahdollisuutta kommentointiin.

- **Laki valtion virkamieslain 5 a §:n muuttamisesta**

ei kommentoitavaa

- **Laki valmiuslain 99 §:n muuttamisesta**

ei kommentoitavaa

- **Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta**

ei kommentoitavaa

34) Kommentit muutoksiin liittyvistä laeista:

ei kommentoitavaa

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY) on järjestö, joka edustaa 250 työpajaorganisaatiota Suomessa. Suurin osa yhdistyksen jäsenistä on kunnallisia, mutta lisäksi työpajatoimintaa toteutetaan mm. yhdistyksissä, säätiöiden ylläpitämissä sosiaalisen työllistämisen yksiköissä sekä koulutuskuntayhtymien ylläpitämissä työpajoissa. Työpajatoimintaan osallistuu vuosittain yli 25 000 valmentautujaa, joista liki 15 000 on alle 29-vuotiaita nuoria.